

keering. Zon-
ven een paar

druk op den
breken, waar

t zondebederf
eren te razen
men zelf zoo
is onzedelijk,

en en beken-
licht nog een
de waarheid;
i bij de waar-

October 1883.

worden, die

Gods volk en

om ons een

een oorzaak

den; ook van

eerste plaats

erschheid des

i, het roepen:

n het weder-

et bij Kuyper

itiek vervolgt

gadering van

nde Kerk is

th meten.

a vonden het

an een kerk

en Farizeën!

op reces ge-

bracht?

n te spreken;

te, om er

nog, er viel

et; hoogstens

noop trekken

maakte kluwe.

loening, licht

de studie;

! Vrije en-

„geen vrije

de 19e eeuw.

nen, die al

rijmaking ge-

? De mannen

entie toch!

„De Chris-

kerk van

lan was voor-

Niet over één

aderen. Door

ons natuurlijk

zou nu een

Christi Kerke

id: „Vrij en

ig alleen van

th, die er iets

rie geurlooze,

heeler harte

woording met

slaan, maar

ratie er van,

rn predikant,

clooft als hij,

e corporatie?

commissien?

ide van deze

Evenmin kan men beweren, dat ze, iets enger ge-
nomen, vroomheid en godsdienstzin in
deze landen heeft aangekweekt, want wat er in or-
thodoxe kringen nog van die edele plant gevonden
wordt, derde haars ondanks; wat in sommige mo-
dernen u nog aantrok, stond met een vloek op de
lippen tegen haar over; en juist in het milieu,
waar het Synodalisme als eere gold, vondt ge een
kouden vorm voor den gloed des levens, geen bezie-
ling, geen geestdrift, geen flikkeren meer der ziel.

Nog minder zal men vol kunnen houden, dat ze
het kerkelijk leven bloeien deed.

Althans onder haar zestigjarig rijksbewind liep de
helft der Gemeente onze kerken uit, om er geen voet
oet meer te zetten; daalde de opbrengst der collecten
op beleedigende wijs; ging wat er nog van gemeen-
schapsband onder de leden dezer Kerk bestond, al-
geheellijk verloren, en werd het verachten en ver-
kwijnen en verlopen van heel de kerkelijke firma
almeer een kwalijk te verhalen feit.

En trekken we ons eindelijk in den engsten kring,
die van het belijdend geloofsleven, terug,
wie, zoo vragen we, zag dan de hand dezer Synode
oet anders dan met bijl en koevoet en breeklip op
het vernielen uitgaan en welk stuk uit Gods heilig-
heden of welk mysterie van de verborgenheden des
geloofs is ooit rechtstreeks of zijdelings onder haar
ruwe, kleeftige, benepene aanraking gekomen, dat het
niet het stofgoud van de vleugelen verloor?

Ze staat dan ook als een van eer en goeden naam
beroofde, tot een aanfluiting van een legelijk, die
naar recht dorst, die de leugen veraschuwt en wat
geestelijk zijn moet geestelijk keuren wil, als een
ergernis voor al het volk des Heeren, in het land.

Ze boezemt niemand liefde meer in, en is al bij
als haar nog plichtshalve soms pro Deo een pleit-
bezorger toekomst.

Men loopt ze voorbij of drijft den spot met haar
onbeholpen vertooning of zendt haar, erger nog, in
een oogenblik van Pinehas-lijver een nooit machte-
loozen vloek achterna.

H. C. V.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Collecten op school.

Daar is al eens meer over te doen geweest. En
telkens komen weer de aanvragen naar de scholen
stroomden. Voor allerlei doeleinden wil men wel
graag gebruik maken van de kleine collectanten,
en de kleine bijdragen, die de schoolkinderen mee-
brengen — een cent, een halve cent — worden
door de groote menigte tot een aardig bedrag.

Ik Herinner mij uit de dagen van den Transvaal-
oorlog, hoe de kinderen een groot bedrag hebben
verzameld voor de vrouwen en kinderen in de
concentratiekampen van Zuid-Afrika. De jonge ge-
moederen zijn voor zoo'n doel gemakkelijk warm
te maken en met groote bereidwilligheid brachten
ze hun penningen op: op een Maandagmorgen
haalde ik wel eens een kruitkistje vol centen.

En toch heeft de ervaring, toen opgedaan, mij
afkeerig gemaakt van collecten op school. Ik zal
verder vertellen. Toen het eerste enthousiasme
wat minderde, slonken natuurlijk ook de bijdra-
gen. Dat was nog niet verontrustend. Maar toen
ik eens een paar gevallen ging onderzoeken, bleek,
dat wel enkele centen, voor het betere doel be-
stemd, in een snoepwinkel terecht kwamen. 't Is
duidelijk: er is geen behoorlijke controle. De onder-
wijzer weet niet, welke kinderen wat mee hebben
gekregen en de ouders kunnen weer niet nagaan,
of het meegegeven geld wel geheel of gedeeltelijk
op de juiste plaats terechtkomt. Hier wordt aan
de kinderen een verantwoordelijkheid gegeven, die
velen misschien wel, maar sommigen zeker niet
kunnen dragen. En als het aan die enkelen nu ge-
lukt, zich te bevoorraden of dingen te koop,
die ze anders niet kunnen bereiken, dan is het
voordeel, dat het financieel geeft voor een of ander
nuttig doel, zedelijk toch te duur gekocht. Zonder
twijfel moeten onze kinderen opgeleid worden tot
vertrouwen en besef van verantwoordelijkheid,
maar dat moet gebeuren zoo, dat we op een een-
voudige manier kunnen nagaan, of ze het vertrou-
wen al verdienen. Daarom zal iedere moeder, die
haar kind geld heeft toevertrouwd, nagaan of de
rekening klopt. Dat geeft het kind bevrediging en
het is een van de machtigste middelen om het kind
te doen gevoelen, dat we rekening en verantwoor-
ding moeten doen. Er zijn door onattente, slappe
moeders hier heel wat fouten begaan. De kinderen
leeren op die manier liegen, draaien, snoepen,
stelen. En daarom mag er aan kinderen geen ver-
trouwen worden gegeven, zonder dat controle mo-
gelijk is, ook niet bij een cent en een halve cent.
Het zit hem juist in de kleine bedragen. Met een
gulden weten ze geen raad, maar een paar centen
kunnen ze vaak precies gebruiken.

Mijn tweede bezwaar tegen de collecten op school
is, dat de ouders het geld geven en niet de kinde-
ren. Als de kinderen het van hun eigen geld gaven,
zou het bezwaar geringer zijn. Maar niet zelden is
het een onvrijwillige bijdrage van de ouders voor
het doel, waarvoor ze langs anderen weg ook reeds
hun bijdrage gaven. Moeder moppert dan wel eens
de jongen moet dan wel erg aandringen: de
meester heeft gezegd, dat het erg nodig was.
Dat vind ik niet de juiste manier. Vooral niet,

wanneer het dan gaat met een woord als: „Nou,
hier heb je dan nog wat". Of, als het eerste woord
van vader is bij een nieuwe aanvraag: „Zoo, heeft de
meester al weer wat te bedelen". Ik kan mij niet
voorstellen, dat iemand met zulk een wijze van
geld verzamelen bevredigd is. Nu weet ik, dat
wij in dit opzicht aan fijngevoeligheid verliezen.
Ik denk hier b.v. aan onze bazars, waar voor
Christelijke doeleinden geld wordt verzameld. Dat
is niet zelden ergerlijk, als er de grabbelton en
dergelijke mogelijkheden aan te pas moeten komen.
Laten we daarom bij de opvoeding van onze kin-
deren oppassen. Ze moeten leeren geven, maar
geven van zichzelf en mogen daarbij niet in de
verleiding komen, van wat hun wordt toevertrouwd,
iets achter te houden. De gevoelige consciëntie
van het kind moet hier met alle voorzichtigheid
worden ontzien.

Als derde bezwaar heb ik nog bij de schoolcol-
lecten gevoeld, dat het arme kind er een nieuwe
vernederend opdoet. De rijkere kinderen kunnen
veel geven en vinden niet zelden de gelegenheid,
om met die groote giften te pronken tot bescha-
ming van de kinderen, die niet zooveel, of mis-
schien niets kunnen geven. Zoo iets wou ik zoowel
de armen als de rijken sparen. Beiden lijden
schade. En het bewijst temeer, dat het niet de
kinderen, maar de ouders zijn, die geven.

Deze heele kwestie van de schoolcollecte is een
uitvloeisel van het streven, dat men de school
manusje van alles wil maken. Men vindt daar
een groot aantal kinderen bijeen en kan nu mooi
zijn slag slaan. En daarom geldt mijn vierde be-
zwaar het karakter, dat de school moet dragen.
De school kweekt liefde voor allerlei noodige din-
gen: noem maar zending, noem maar den nood
der Christenheid hier en elders, maar aan het
daadwerkelijk lenigen van dien nood kan het kind
nog de hand niet slaan. Geven, dat doet men in het
gezin, dat doen vader en moeder en als het kind
dan ook wat mee wil doen, ook een gave wil af-
zonderen uit den spaarpot, dan zijn vader en moe-
der er bij, om er een beetje leiding aan te geven.
Dat wordt geven met verstand, onder de noodige
controle. Het gaat toch niet aan, heel wat ouders,
die het in onze dagen moeilijk hebben, voor de
pijnlijke noodzakelijkheid te plaatsen, dat ze hun
kinderen niet mee kunnen laten doen aan dingen,
die op zichzelf wel noodig en goed zijn, en dat
ze dan van die onmacht aan hun kinderen blijk
moeten geven.

De school heeft handen vol werk. Ze kan blijkens
vele klagers niet eens goed doen, wat ze moet
doen. Laten we de school daarom haar rustig
werk gunnen, werken aan eigen taak. Denk eens,
wat het zeggen wil, dat b.v. 10 kinderen fouten
maken bij een regelmatig weerkerende collecte.
Dat moet worden uitgezocht, gecorrigeerd, ge-
straft.

Neen, hoe meer ik er over nadenk, hoe meer
ik mij gekant voel tegen collecten op school.
Gr. G. MEIMA.

WEDERGESCHOUW

Wedergeboren.

In „De Wakker" wordt een bespreking gegeven van
„Om Sions Wil". We lezen o.m.:

Toch begrijp ik niet goed, wat in het eerste nummer
van den derden jaargang te lezen is „want wij gaan
er niet van uit, dat het kind door den doop weder
geboren wordt, maar dat het wedergeboren is en
den doop ontvangt tot versterking, van hetgeen de
Heilige Geest geschonken heeft".

Dat is toch niet naar luid der Gereformeerde be-
lijdenis? De vijf stellingen hebben vroeger een ander
geluid laten hooren.

Wij voor ons gaan noch van het ééne, noch van het
andere uit.

Een Ulrumsch veldwachter naar Amsterdam.

We hebben pas gehoord van uit Oss naar elders ver-
plaatste ambtenaren. Ds J. D. Boerkoel is voor verdere
verplaatsing. Men leze volgende „niet verzonden brief",
dien hij publiceerde in „Watergraafsmeersche Kerkbode":

Edelachtbare Heeren,

Het is al enige jaren geleden, dat ik, zelfs meer
dan éénmaal, in de pers, die mij ten dienste staat:
de „Watergraafsmeersche Kerkbode", een poging heb
gemaakt om te prikkelen tot een actie, die zich zou
moeten keeren tegen het luidkeels venten op den
Zondag.

Ik meende, dat er in onze stad genoeg en voldoende
krachtige organisaties werkzaam zijn, vooral op sociaal
terrein, in wier bemoeden een dergelijke actie zou
kunnen worden betrokken, zonder dat zij de grenzen
van de in haar statuten omschreven doelstelling zouden
behoeven te overschrijden.

Wel is dit luidruchtig venten slechts een der vele
vormen, waarin het Christelijk karakter van den
Zondag wordt geschonden, maar het is een van de
ergerlijkste tevens.

En ik houd mij overtuigd, dat een actie daartegen,
van welke zijde ook ondernomen, instemming zou
vinden bij tallozen, die niet gerekend willen worden
tot een der Christelijke gemeenschappen te behooren.

De vele ingezonden stukken, die periodiek in de

niet-christelijke bladen verschijnen, laten daaromtrent
geen twijfel bestaan.

Vervolgens:

Mijn artikeltjes, enkele jaren geleden, hebben niet
het minste succes geresulteerd. Ik heb tenminste niet
vernomen, dat eenige organisatie deze koe eens bij
de horens pakte en voor een actie medewerking zocht,
ook bij bredere groepen.

Maar nu is, sedert korten tijd, de hoop bij mij aan-
gewakkerd, dat er toch wel eens een einde aan den
gesignaleerden wontoestand zou kunnen komen.

In het hooge Noorden van ons land brak licht door.

Het zal ook Uw aandacht niet ontgaan zijn, dat
een veldwachter van Ulrum een proces-verbaal wegens
overtreding van de Zondagwet heeft opgemaakt tegen
den Gereformeerden predikant aldaar, omdat deze op
den Hemelvaartsdag met een machine zijn
grastapijt soigneerde.

Het geval schijnt den kantonrechter van Groningen
wel eenigermate in verlegenheid te hebben gebracht.
Want toen de predikant, bij zijn verantwoording, uit-
sprak, dat hij een eventuele veroordeeling stuitend
onrechtvaardig zou vinden, omdat, niet op een
Christelijken feestdag, maar op Zondagen, de Zondags-
wet op tal van plaatsen wel veel erger overtreden
wordt, en hij dit met enkele voorbeelden wilde aan-
toonen, klopte de kantonrechter dit betoog af met
de aanmerking, dat hij slechts het concrete geval te
beoordeelen had.

Maar dit geding heeft niettemin verhelderend ge-
werkt.

Er werd namelijk een juist onderscheid gemaakt
tusschen arbeid en werk. In de Christelijke ethiek
wordt deze onderscheiding geleerd. Arbeid is: inge-
spannen bezig zijn met het doel om daardoor iets te
verdiene. Maar werk beteekent vaak: afleiding.

De predikant nu verdedigde zich met de verklaring,
dat hij geen arbeid had verricht, om b.v. de kos-
ten van een tuinman uit te sparen. Hij had, na des
ochtends gepreekt te hebben, zichzelf op den verderen
vrijen dag wat afleiding en ontspanning willen be-
zorgen; en hij vergeleek zijn tuinwerk met het maken
van toilet, wanneer men uitgaat; wie dit zou doen voor
een open raam, dus aan den publieken weg, zou zich
daarmee niet bekeurenswaardig maken, evenmin als
de dame, die 's Zondags voor het raam wat zit te
hand werken.

De kantonrechter stelde daartegenover echter, dat,
al had de predikant dan geen arbeid verricht, maar
slechts werk gedaan, dit werk dan toch gepaard was
gegaan met lawaai; zoo'n grasmachine loopt allerminst
geruischloos.

Al werd de aangeklaagde tenslotte vrijgesproken,
de beschuldiging werd wettelijk bewezen geacht. Maar
zijn vergriep was vrij onschuldig; hij werd niet gestraft.
En nu kom ik tot U, edelachtbare heeren, met dit
verzoek: zoudt ge niet kunnen bevorderen, dat deze
veldwachter naar Amsterdam wordt overgeplaatst?

Allicht komt dit verzoek u ietwat vreemd voor. Hij
kan u bekend zijn, dat wij, Gereformeerden, aan de
veldwachter van Ulrum nu juist niet de prettigste her-
inneringen bewaren. In 1834 en daarna had zij het
vooral op den predikant, die daar ter plaatse de
Gereformeerde belijdenis voorstond, begrepen. Maar
dat is ruim honderd jaar geleden; en zoo partijdig
is in onzen tegenwoordigen rechtsstaat de politie
nergens meer.

Deze veldwachter blijkt een man te zijn, die de
Zondagwet goed kent, en er ernst mee maakt, haar
te handhaven.

En wanneer hij hier zou worden gedetacheerd, zou
hem alleen Zondagsdienst kunnen worden opgedra-
gen; hij zou het daarmee drukker hebben dan een
andere politiedienaar gedurende de geheele week.

Want uitgaande van de overwegingen, die hij van
den kantonrechter te Groningen hoorde, dat werk
op een feestdag door lawaai al tot overtreding van
de Zondagwet gestempeld wordt, zou hij tegen allen,
die op Zondag arbeid met lawaai verrichten, proces-
verbaal kunnen opmaken, en er zeker van kunnen
zijn, dat de kantonrechter niet alleen de overtreding
vaststellen, maar voor die overtreding ook straf op-
leggen zou.

Wat toch al die venters op den rustdag verrichten,
moet niet als werk, maar als arbeid gekwalificeerd
worden; arbeid aan den openbaren weg. En nog wel
een arbeid, die met zeer hinderlijk lawaai gepaard
gaat.

Nu zult u hiertegen opmerken, dat de stedelijke
verordeningen, waarvoor de oude Zondagwet ruimte
laat, het luidkeels venten met geringe etenswaren
toestaan, en dus zij, die van die concessie gebruik
maken, niet in overtreding zijn.

Maar tegen het instandhouden van al zulke uit-
zonderingsbepalingen valt toch ernstig bezwaar in te
brengen.

Ten eerste zijn zij met geest en bedoeling van de
nog altoos geldende wet in strijd.

Ten tweede, doet het steeds zonderling aan, dat
plaatselijke verordeningen ter nadere uitlegging of
beperking van de Zondagwet, altijd strekking blij-
ken te bezitten, om aan de Zondagsrust nadeel toe
te brengen. Als, om een voorbeeld te noemen, de raad
van de gemeente Harderwijk, of die van Huizen,
de haven op den Zondag ontoegankelijk verklaart
voor passagiersbooten, omdat de bevolking, hoe gast-
vrij overigens ook, van een dergelijk massaal bezoek
van vreemdelingen op den Zondag niet gediend is,
dan wordt een dergelijk gemeenteraadsbesluit vernie-
tigd als in strijd met het algemeen belang. Wekt dit
niet evenzeer verbazing, als dat omgekeerd besluiten
van een gemeenteraad, waarbij de Zondagsrust mag
worden verjaagd, onaanvechten blijven?

Ten derde moeten de consideransen van den Gro-
ninger kantonrechter toch meer dan plaatselijke be-
teekenissen hebben; en dan staat het vast, dat het arbeid-
verrichten met lawaai, in casu het luidkeels venten,
naar de interpretatie der Zondagwet door een rechter,
niet bestaanbaar is met de huidige Zondagwet.

Het optreden van Ulrums veldwachter, wanneer